

Kehityspoliittisen
toimikunnan (KPT)

SUOSITUKSET
KEHITYSPOLITIikkaA
OHJAAVIIN HALLITUKSEN
SELONTEKOIHIN

KEHITYSPOLIITTINEN
TOIMIKUNTA

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2024)

Kehityspoliittinen toimikunta nostaa esille kolme sen mandaattiin kuuluvaa asiakokonaisuutta, joiden välisiä kytköksiä se toivoo ulkoministeriön vahvistavan selontekojen toimeenpanovaiheessa. Ne ovat 1) demokratia, oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeudet sekä yhdenvertaisuus arvoina ja tavoitteina 2) Suomen toiminta hauraissa ympäristöissä ja yhteiskuntien resilienssin vahvistaminen sekä 3) planetaarisen kolmois kriisin vaikutukset Suomen ulkopolitiikan- ja kehityspolitiikan tavoitteiden saavuttamiselle.

Demokratia, oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeudet sekä yhdenvertaisuus

- KPT suosittaa, että demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien toteutuminen tulee näkyä johdonmukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kauppa- ja kehityspolitiikan toimeenpanossa.
- Kehitysyhteistyön osalta jatketaan Suomen hyväksi arvioitua ihmisoikeusperusteista ja vahvuusalueeseen nojautuvaa lähestymistapaa hankkeiden ja ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Suomen pitkäjänteinen linja sukupuolten tasa-arvon sekä ihmisoikeuksien (ml. haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien edistäminen) näkyä vaikuttamistyössä EU:ssa (ml. Global Gateway), Suomen rahoittamissa YK-järjestöissä ja kansainvälisissä rahoituslaitoksissa.

Suomen toiminta hauraissa ympäristöissä ja yhteiskuntien resilienssin vahvistaminen

- KPT suosittaa, että Suomi jatkaa tiivistä kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhan toimijoiden yhteistyötä, jossa painottuvat ennakointi, paikallisuus ja suunnitelmallisuus nk. kolmoisneksus-toimintaohjeen mukaisesti ulkoministeriössä ja osana kansainvälistä yhteisöä. Tämä tulee huomioida myös Suomen EU-vaikuttamisessa.
- Yksityisen sektorin roolia on pyrittävä tukemaan hauraiden toimintaympäristöjen resilienssin vahvistamisessa.

Planetaarisen kolmoiskriisin vaikutukset Suomen ulkopoliitiikan tavoitteiden saavuttamiselle

- KPT suosittaa, että Suomi tiivistää yhteistyötä eri toimijoiden välillä, luo synergioita eri yhteistyö – ja rahoitusmuotojen välille sekä tehostaa kansainvälistä vaikuttamistyötä planetaarisen kolmoiskriisin ratkaisemiseksi (ml. EU:n Global Gateway).
- Suomi panostaa planetaarisesta kolmoiskriisistä eniten kärsivien maiden tukemiseen.

Suomen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko (KAKE 2025)

Suomen kauppasuhteiden vastuullisuus ja ihmisoikeudet vahvistavat johdonmukaisuutta

- KPT suosittaa, että kansainvälisissä taloussuhteissa ml. vienninedistämisessä huomioidaan johdonmukaisesti ihmisarvoisen työn, ILO:n työelämän perusoikeuksien, yrittäjävastuun sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat periaatteet (UNGP) sekä toimitaan niin, etteivät ympäristön tila ja luontoarvot heikenny.

Yksityissektorin tuen kehityspoliittisen vaikuttavuuden varmistaminen

- KPT suosittaa, että ulkoministeriö hyödyntää yksityissektorin tuen toimeenpanossa aiempien evaluointien suosituksia ja lisäisyysperiaatetta.
- Kauppa ja kehitys -agendan toteutuksessa keskeistä on huolehtia siitä, että kehityspoliittiset tavoitteet pysyvät toimintojen keskiössä myös silloin, kun kehitysyhteistyövaroja kanavoidaan yksityissektorin toimijoiden hankkeisiin. Näin voidaan varmistua siitä, että myös hankkeiden kehitysvaikutuksia on mahdollista seurata ja raportoida eduskunnalle.

Kaupan ja kestävän kehityksen yhteyden vahvistaminen Agenda 2030:een

- KPT pitää tärkeänä, että KAKE-selonteon toimenpiteitä konkretisoidaan markkinoille pääsyn ja kauppakapasiteetin tukemisen näkökulmasta. Suomen tulee myös kohdentaa EU-vaikuttamistaan entistä strategisemmin ja määritellä, miten se tasavertaisena kumppanina tukee kauppapolitiikan kautta vähiten kehittyviä maita.
- Kauppapolitiikan osuuksissa ei ole mainintaa sukupuolten tasa-arvosta, eikä se näy toimenpiteissä. Tähän toivomme kiinnitettävän huomioita toimeenpanossa.
- Lisäksi kehityspoliittisia lainoja ja investointeja tulee ohjata vahvemmin tukemaan sukupuolten tasa-arvoa, esimerkiksi siten, että 85 prosenttiin sijoituksista tulisi sisältyä gender-painotus.

Kehityspoliitiikan pitkäjänteisyys ja jatkuvuus

- KPT korostaa jatkuvuuden ja pitkäjänteisyyden olevan keskeisen tärkeitä tekijöitä kehityspoliitikassa pysyvien kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi.
- KPT näkee, että OECD/DACin Suomen-vertaisarvion sekä ulkoministeriön evaluaatiotoiminnan suositusten toimeenpano on tärkeää kehitysyhteistyön pitkäjänteisyyden ja laadun kannalta.
- KPT toivoo jatkokeskustelua niistä teemoista, jotka eivät enää ole kehityspoliitiikan painopisteitä, mutta joissa selonteot painottavat suomalaista lisäarvoa ja osaamista tai joilla on kasvavaa strategista merkitystä. Niitä ovat esimerkiksi metsä- ja vesisektori, ruokaturva sekä digitalisaatio.

Kehitysyhteistyön tavoitteiden asettaminen ja ohjaus

- KPT pitää tärkeänä, että Suomen kehityspoliittikka edistää kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti köyhyyden poistamista ja eriarvoisuuden vähentämistä sekä kestävästä kehityksestä ja ihmisoikeuksien vahvistamista.
- KPT jakaa ulkoasianvaliokunnan näkemyksen siitä, että KAKE-selonteko jättää vielä avoimeksi sen, mitä kehitysyhteistyön ehdollisuus konkreettisesti tarkoittaa. On tärkeää, että muutoksia toimeenpantaessa huomioidaan saavutetut kehitysvaikutukset muun muassa hyödyntämällä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. On myös tärkeää tarkastella Suomen olemassa olevia kumppanuuksia laaja-alaisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan, mukaan lukien kehityspoliitiikan, sekä taloussuhteiden näkökulmista.¹

Tulosten ja laadun seuranta sekä riskien hallinta

- KPT suositaa, että ulkoministeriö jatkaa raportointia kehityspoliitiikan tuloksista eduskunnalle. Raportointi on tärkeä hyvän hallinnon ja toimialan kehittämisen ja vaikuttavuuden väline.
- Yksityisen sektorin tuottamien kehitysvaikutusten arvioinnin kehittäminen on tärkeää läpinäkyvyyden ja mahdollisten väärinkäytösten ehkäisemiseksi.
- KPT näkee tärkeäksi, että kehitysvaikutuksia pyritään saamaan aikaiseksi entistä systemaattisemmalla vaikuttamistyöllä monenkeskisten järjestöjen ja rahoituslaitosten sisällä.
- KPT kiittää ulkoministeriötä riskienhallinnan merkittävästä kehittämistyöstä ja sen jatkuvuudesta. Ne täyttivät täysimääräisesti OECD/DACin suositukset.

Resurssien kohdentaminen tavoitteiden taakse

- Kehitysrahoitusta suunnattaessa on huomattava, että kehitysrahoituksen eri muodot ja instrumentit soveltuvat eri tavoin painopistekohtaisiin (naiset ja tytöt, koulutus, ilmastotoimet) tavoitteisiin sekä erilaisiin toimintaympäristöihin (korkean riskin

1 UaVM 15/2024 vp VNS 4/2024 vp

alueet) ja kumppaneiden tarpeisiin (ml. haavoittuvimmissa asemassa olevat).

- Lahjamoottorinen kehitysyhteistyörahoitus ja kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset eivät korvaa toinen toisiaan, vaan asetettujen tavoitteiden tulisi ohjata soveltuvimman rahoitusmuodon ja kanavan valintaa.
- Suomen pitää aktiivisesti edistää kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin uudistamista madaltamaan kehittyvien maiden rahoitusesteitä ja kasvattaa suomalaisyritysten halukkuutta sijoittaa, jotta yksityisen sektorin rahoitusvirrat ohjautuisivat markkinaperustaisesti Agenda 2030 -tavoitteiden edistämiseen.
- Kehitysyhteistyön rahoitusosuuksien ohella on tärkeää, että kehityspolitiikan painopisteet näkyvät vahvasti Suomen vaikuttamistyössä.
- KPT yhtyy ulkoasianvaliokunnan kantaan, jonka mukaan suotuisamman talouskehityksen aikana Suomella on valmius kehitysrahoituksen tason tarkasteluun, pohjautuen YK-suosituksen mukaiseen 0,7 prosentin BKTL-tavoitetasoon. Huomiota kiinnitetään myös kansainvälisten suositusten mukaiseen tavoitehaarukkaan suunnata 0,15–0,2 prosenttia BKTL:sta vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille.

Kehitysyhteistyön painopistekohtaiset suositukset

Naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen

- KPT pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa pitkää linjaansa sitoutuneena naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistäjänä. KPT näkee, että tasa-arvon edistäminen vaatii sekä kohdennettuja toimenpiteitä että valtavirtaistamista. Tämä tulee huomioida sekä kehityspoliittikan resurssoinnissa että kansainvälisessä vaikuttamisessa koko ulkopoliittikan osalta.
- Lisäksi KPT kannustaa Suomea pitämään naisten ja tyttöjen oikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia aktiivisesti esillä rahoittamissaan monenkeskisissä järjestöissä ja rahoituslaitoksissa

Koulutus

- KPT yhtyy ulkoasiainvaliokunnan kantaan, joka pitää tärkeänä koulutustason nostamista kehitysyhteistyön kautta. Tässä Suomi keskittyy erityisesti tyttöjen koulutukseen, opettajankoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen sekä vammaisten henkilöiden koulutukseen. Lisäksi kouluruokailu ja digitaalinen oppiminen ovat tärkeä osa Suomen koulutusalan työtä. Suomen kehitysyhteistyön vahvuuksiin kuuluvat parannukset inklusiivisessa opetuksessa, tyttöjen osallistumisessa, politiikkalinjauksissa, opetus-käytännöissä ja kouluympäristöissä.
- Ilmastokriisin ja konfliktien lisääntyminen tarkoittavat sitä, että tarve koulutukselle kriisitilanteissa kasvaa. Siksi tulee vahvistaa opetusta kriisiolosuhteissa sekä rakentaa kriisinkestäviä ja muutosjoustavia koulutusjärjestelmiä. On tärkeää, ettei koulutus katkea kriiseistä, konflikteista tai pakolaisuudesta johtuen.
- KPT katsoo, että tärkeä osa Suomen kansainvälisen koulutuspolitiikan vahvistamista on ollut Suomen osallistuminen ja tuki globaaleille koulutusaloitteille, kuten Global Partnership for Education (GPE) ja Education Cannot Wait (ECW).

Ilmastotoimet, luonnonmonimuotoisuus ja ympäristökriisien hallinta

- Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen osalta KPT pitää tärkeänä, että ulko-ministeriö vastaa valtiontalouden tarkastusviraston jälkiseurantaraportin rahoituksen ohjausta ja tuloksellisuutta koskeviin löydöksiin ja huomioihin.² VTV:n mukaan ulko-ministeriön vuonna 2022 laatima Suomen julkisen kansainvälisen ilmastorahoituksen toimeenpanon suunnitelma ei ole enää voimassa, eikä sitä ehditty merkittävästi toteuttaa. Ministeriön vuonna 2023 teettämän ilmastorahoituksen ulkopuolisen arvioinnin suosituksista suuri osa jäi vaille toteutuspäätöstä.
- KAKE-selonteko painottaa yksityissektorin toimijoita ilmasto- ja ympäristöhankkeiden toteuttamisessa. Esimerkiksi ilmastohankkeissa yksityissektorin rooli on ollut toistaiseksi pieni, vain muutamia prosenteja ilmastorahoituksesta vuosien 2020–2022

2 <https://www.vtv.fi/julkaisut/jalkiseurantaraportti-suomen-kansainvalinen-ilmastorahoitus>

välillä. Sektorin merkittävimmät toimijat löytyvät monenkeskisistä toimijoista sekä kotimaisista kansalaisjärjestöistä. Siksi on tärkeää edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä, mukaan lukien yrityssektori sekä tutkimus- ja koulutuslaitokset.

- Vahvistaakseen vaikuttavuuttaan luonnonmonimuotoisuuden turvaamisessa, Suomen tulee viipymättä viimeistellä kansallinen biodiversiteettistrategiansa sopimusvelvoitteidensa mukaisesti.
- On tärkeää, että Suomi käy aktiivista vuoropuhelua kehittyvien maiden kanssa niiden tarpeisiin vastaamiseksi yhdessä suomalaisten toimijoiden kanssa. Lisäksi on kannustettavaa, että Suomi tukee uusia aloitteita uusien ja lisäästen rahoitusvirtojen ohjaamiseksi ilmasto- ja biodiversiteettityöhön sekä ympäristökriisien hallintaan, ehkäisyyn ja sopeutumiseen.

Ukraina alueellisena painopisteenä

- KPT suosittaa, että ulkoministeriö noudattaa OECD/DACin Suomen kehitysyhteistyön vertaisarvion suositusta kehitysyhteistyön tuloksellisuuden periaatteiden soveltamisesta Ukrainan rahoitukseen ja uuden maaohjelman kehittämiseen.
- Lisäksi ministeriö sisällyttää sukupuolinäkökulman läpileikkaavasti tukeen Ukrainalle ja Ukrainan jälleenrakennukselle, kuten myös hallituksen periaatepäätös tasa-arvosta suositaa (2024–2027).
- Ukrainan, kuten myös muiden konfliktialueiden, tukemisessa erityistä huomiota tulisi kiinnittää sosiaalis-taloudelliseen oikeudenmukaisuuteen maan sisäisen yhteiskunnallisen koherenssin vahvistamiseksi sekä riskeihin varautumiseen ja riskienhallinnan mekanismeihin, joiden avulla edistetään erityisesti yksityisen sektorin toiminta- ja investointihalukkuutta epävakaa ja haastavassa toimintaympäristössä.

